

ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ - ДНЕС И В БЪДЕЩЕ

доктор Захари БИСЕРОВ,
член на УС на Асоциация на сухопътните войски на България
и Национална асоциация „Сигурност“

Zahari BISEROV, PhD

Board member of the Association of Land Forces of Bulgaria
and the National Association "Security"

Резюме: В следствие случващото се в последните няколко години в Европа и света и поведението на Европейският съюз от гледна точка на геополитиката, някои анализатори започват да задават следният въпрос: В крайна сметка чий проект е Европейският съюз? След проведените няколко терористични акта и в условията на тежка мигрантска вълна става ясно, че ЕС е в криза. И тази криза не е криза само в сигурността. На лице е криза във визията на това какво ще прави със себе си ЕС. Пробивите в сигурността са пробиви като цяло в идеята за Европейски съюз. В тази връзка можем да обобщим: Държавите на ЕС във всички случаи имат ресурс да провеждат политики на сигурност, това което им липсва е политическата воля на ръководството на Европа да се заяви като суверен и субект на сигурност.

Ключови думи: геополитика, субект на сигурност, системи за сигурност, Европейски съюз, терористични атаки, заплахи, рискови фактори.

Summary: Following the events in the last few years in Europe and the world and the behavior of the European Union in terms of geopolitics, some analysts are beginning to ask the following question: Ultimately, whose project is the European Union? After several terrorist acts in conditions of severe migrant wave, it becomes clear that the EU is in crisis. Moreover, this crisis is not security crisis only. There is a crisis in the vision of what EU will do with himself. Security breaches are breakthroughs in general in the idea of the European Union. In this context, we can summarize: EU countries in any case have the resources to conduct security policies, what they lack is the political will of the leadership of Europe to state as sovereign and subject of security.

Keywords: geopolitics, subject of security, security systems, European Union, terrorist attacks, threats.

Въведение

„Провалена държава е държава, която или не е в състояние, или не желае да защитава населението си от много сериозни заплахи. Това са държави, в които цари беззаконие или липсва държавност. Може да са налице демократични форми на институции и форми като такива, но те са лишени от съдържание и не функционират. Това са основните характеристики на една провалена държава“.

проф. Ноам Чомски, Масачузетски университет, САЩ

Основната цел на науката сигурност е чрез своите теоретични разработки и емпиричен опит да даде формулата за достигане на задоволително състояние на сигурност. Натрупаната теоретична и емпирична база ни предоставя знания за управление на рисковите състояния в които се озовават основните обекти на сигурност-обществото, стопанските субекти, институциите и инфраструктурата. Ефект от мероприятията по превенция и защита, въздействащи върху рисковите фактори и достигане на задоволително състояние на сигурност постигаме чрез оторизирани системи за сигурност, с които непрекъснато прилагаме следния процес:

- идентифицираме заплахите;
- осъществяваме мониторинг;
- анализираме и оценяваме силата на евентуалното вредно въздействие на рисковите фактори върху обекта/системата/;
- вземаме решение за оптимален вариант на въздействие върху рисковите фактори на заплахата и укрепваме уязвимите участъци;
- въздействаме върху рисковите фактори на заплахата с достатъчен материален и човешки ресурс;
- рестартираме цикъла.

С други думи казано това е процесът на управление на риска. От посочените по-горе стъпки за управление на рискови състояния, ЕС не проведе своевременно нито една. Особено показателен е фактът, че в сърцето на Европа, Париж и Брюксел, безпроблемно бяха проведени терористични атаки и то при наличие на предварителна информация за такава възможност. Проведеното разследване доведе до арести на голям брой лица ангажирани в логистиката на огромна терористична мрежа, оперирала на територията на Франция и Белгия.

Състояние на Европейският съюз днес-тероризъм и миграция

С оглед на събитията от последната една година на територията на Европейският съюз можем да направим следните констатации от гледна точка на сигурността, условно подредени така:

- Европейският съюз показва учудващо отсъствие на собствена визия за ставащото на територията на Близкия изток и Северна Африка и робувайки на идеологеми, нямащи нищо общо със собствения му интерес, пропусна да се намеси в решаващи моменти от ставащото на територията на Сирия, Ирак и други страни в региона;

- По явни и неведоми пътища на територията на ЕС пристигнаха между 2 и 2,5 млн. мигранти;

- Прокламираната версия за бягащите от война хора не кореспондира с математическият факт- под 40% от мигрантите са с произход от воюващи активно държави. От пристигналите на територията на ЕС под 30% са жени, деца и възрастни хора /над 55 год./;

- До месец март 2016 г. ЕС не излезе с нито една реална мярка за възпиране на потока от „бежанци“, освен сделката с Турция, на която бяха дадени пари и обещано безвизово движение на турски граждани в Европа, което ще увеличи диаспората на и без това добре населените с мюсюлмани големи европейски градове. Турският паспорт

ще стане легално средство за влизане в Европа. Турция започва да играе ролята на външна граница на ЕС;

- Външните граници на ЕС се оказаха в невъзможност /или нежелание/ да възпрат потоците от хора. В същото време оторизираните разузнавателни служби на страните членки не изпълниха основното си предназначение, не оповестиха на висок глас истината за подбудителите, организаторите и преките извършители по формиране на мигрантските колони и логистиката им по пътя до Европа;

- Службите за сигурност на Европа не успяха да противодействат на редица престъпления, извършени от мигранти, като на моменти поведението им бе близко до откровено безсилие и паника;

- Извършени бяха редица терористични актове на територията на Франция и Белгия, като бяха констатирани учудващи пропуски в работата на службите за сигурност;

- Не бе направен верен анализ на случващото се и не беше информирано европейското общество за редица пропуски и за отсъствие на мероприятия за въздействие и във външната и във вътрешната среда на сигурност на ЕС, като наднационален субект;

- Някои страни-членки на ЕС, изправени пред вредните въздействия на бежанската криза и оценявайки собствения си скромнен защитен ресурс, започнаха панически да провеждат мероприятия по защита на граници и територия.

От казаното дотук става ясно, че Европа беше ударена тежко, бяха тествани нейните съпротивителни сили, с лекота бяха преодолените редица защитни механизми. На лице са поне две явни направления по които е атакувана Европа:

- бежанска вълна, която води до източване на социални ресурси, усложняване на средата на сигурност на приемащата държава, залагане на промяна в етнокултурния баланс на държавата и като цяло на ЕС;

- терористични актове, водещи до стрес на обществото и институциите, които от своя страна са предизвикани да дадат „отговори“.

Под „вещото“ ръководство на ЕК се случва следното:

- на Турция се превеждат милиарди евро и е обещано падане на визовия режим за Европа. ЕС прие резолюция с която призовава да бъде приет турският език за официален в Европа. Приетият текст гласи: „52. Приветства инициативата на президента на Република Кипър, г-н Никос Анастасиадис турският език да стане официален език на ЕС и настоятелно призовава страните да ускорят този процес;

- Европейската комисия /ЕК/ предлага на членките на ЕС правомощията в областта на миграционното законодателство да бъдат прехвърлени на Брюксел. Това предложение се съдържа в документа „Реформа на европейската миграционна система и укрепване на легалните пътища към Европа“;

- зараждане на антиислямски настроения, като първосигнална реакция от пасивността на службите за сигурност на държавно и европейско ниво. В този контекст е интересно предложението на баварският депутат Томас Геринг за въвеждане изучаване в училищата на „Моята борба“ на Хитлер.

Още нещо, което привидно няма връзка с другите и касае изцяло България: Лансира се идеята, че за подобряване на услугите в здравеопазването, ще бъде взет пръстовият ни отпечатък и създаден цифров код, които ще бъдат обединени с други бази данни от НАП, Търговския регистър, ГРАО, нотариалните регистри, съдебните регистри, регистрите на МВР под управлението на Държавна агенция за електронно управление. По този начин ще бъде създадена база данни за 7 млн. българи с подробни досиета. Пробив в този информационен ресурс поставя под зависимост българите и е заплаха за националната сигурност. Ясно е, че този информационен масив ще е интересен за чужди специални служби и престъпници от целия престъпен спектър.

Озовавайки се днес в тази ситуация, Европа странно избягва да отговори на следните въпроси:

- Кой реално подготви и проведе необходимите мероприятия в Сирия, за да се стигне до мащабната мигрантска инвазия?
- Кой контролира изходните точки където се подготвят групите бежанци и организира цялостната логистика до градовете в Европа?
- Защо не бе наложена морска блокада на северноафриканските брегове и не бе спрял потока през морето?
- Защо не бе тотално блокирана границата с Турция с цел спиране на потоците мигранти по суша?
- Защо знаков лидер на водеща европейска държава обеща светло бъдеще на милиони потенциални мигранти?
- На какво се дължат недопустими пропуски в протоколите за сигурност на европейските служби за сигурност?

Въпросите са много, отговори липсват, но един въпрос е от изключителна важност и за Европа, и за България: Субект или обект на сигурност е формацията Европейски съюз?

Отговорът не е лесен и е свързан неразривно със следващия въпрос: В състояние ли е Европейският съюз да провежда собствени политики на сигурност, има ли ресурс и визия, има ли кураж да се държи като суверен и геополитически играч? По отношение на заплахи от външната среда за сигурност ЕС разчита на НАТО. На всички е ясно, че лидер на НАТО са САЩ, съответно и интересите на САЩ ще бъдат защитени на първо място. Това положение директно допуска хипотезата, че при отделни ситуации интересите на ЕС ще бъдат пренебрегнати и даже накърнени.¹ Всичко е казано в три изречения: „САЩ трябва да пишат правилата и да вземат решенията. САЩ трябва да задават тона. Другите страни трябва да играят по правилата, установени от САЩ“, заявява Барак Обама. По отношение на вътрешната среда за сигурност ситуацията е достатъчно лоша. От възникването си до днес ЕС не инициира създаване на общи европейски органи, които да създават, синхронизират и провеждат политики на сигурност на територията на ЕС. Не е сериозно да твърдиш, че си съюз политически, икономически, транспортен и финансов без единна система за сигурност. Първото по-мащабно сътресение /терористичните атаки и мигрантската вълна/ показва слабите страни на съюза от гледна точка на сигурността. За образуване с претенции за

---

¹ *Задава се огромен скандал по отношение на предложеният търговски договор ЕС-САЩ/ТТИП/.*

глобален цивилизационен, политически, икономически и субект на сигурност, ЕС трябва да има общи, ефективно действащи:

- европейски специализирани съд и прокуратура;
- европейска криминална полиция /Европол е имитация на полицейска служба, имаме нужда от мощна полицейска служба, оперираща срещу организираната престъпност на територията на цяла Европа²;
- европейско финансово разузнаване;
- европейски разузнавателни и контраразузнавателни служби;
- европейски антитерористичен център;
- европейски въоръжени сили.

„Бракът“ на Европа с Турция и ролята на България

От случващото се в последните няколко години в Европа и света и поведението на Европейският съюз от гледна точка на геополитиката, някои анализатори започват да задават следният въпрос: В крайна сметка чий проект е Европейският съюз? От всичко казано до тук става ясно, че ЕС е в криза. И тази криза не е криза само в сигурността. На лице е криза във визията на това какво ще прави със себе си ЕС. Пробивите в сигурността са пробиви като цяло в идеята за Европейски съюз. В тази връзка можем да обобщим: държавите на ЕС във всички случаи имат ресурс да провеждат политики на сигурност, това което им липсва е политическата воля на ръководството на Европа да се заяви като суверен и субект на сигурност.

Геостратегически интереси, обслужени под знамето на „нашествие на исляма“, в посочените по-горе две направления, чрез демографско налагане и чрез откровено незачитане на европейската цивилизация, стигащо до тероризъм, освен в Европа, имат своето макар и по-мекко изражение в България. На територията на България вървят процеси и преобразувания, за съжаление оставащи под повърхността на вечното боричкане на политическия елит и тоталната медийна дезинформираност и манипулация³ на обществото. За съжаление, в следствие на съобразяване с интересите на мощни геополитически играчи, българските специални служби са лишени от подкрепата на политическа воля и са в положение на невъзможност да решават основни задачи. Бяха регистрирани прояви на проповядване на войнстващ ислямизъм в няколко града на България, стигна се до реализации, завеждане на дела и осъдителни присъди. Разбира се, за посветените е ясно, че това е върхът на айсберга. В зародиша на този процес Системата за национална сигурност не отчете тенденциите и не проведе в достатъчен мащаб необходимите превантивни мерки поради отсъствие на политическа визия и съобразяване с чужди интереси. Не можем да не направим анализ на заплахата идваща от Турция след заплитане на геополитическия възел, усложнен с влизането на руски войски на територията на Сирия. Ясно е, че в следствие на процесите на възстановяване на държавността в Сирия и Ирак ще бъдат отнети инструменти за

---

² В момента организираната престъпност на територията на Европа разполага с 28 страни членки, което дава възможност за упражняване на престъпна дейност, улеснена от липсата на строг граничен контрол.

³ България се нарежда на 113-о място от 180 страни в световния „Индекс на свободата на пресата за 2016 г.“ на международната организация „Репортери без граници“.

въздействие от Турция-енергийни, икономически, политически и силови. Замисълът за газопровод от Саудитска Арабия и Катар, преминаващ през Сирия, беше атакуван от Русия с въвеждане на военни сили, официално поканени от Башар Асад. Интересите на Турция, Саудитска Арабия, Катар, САЩ и др. страни в региона, воюващи в Сирия под „чужд флаг“, бяха парирани. Възможността за решаване на кюрдския въпрос за сметка на Турция също ще натежи в посока на компенсиране на южната ни съседка по някакъв начин.

Възникват въпроси по отношение наличие на визия и готовност за реакция на България по няколко сценария. Възможен е вариант да се стигне до компенсиране на Турция за сметка на България. Кой би ни защитил /защото България като военна сила в момента изключва вариант сами да се защитим срещу Турция/? Може би Европейският съюз!? Как? С декларации-защото и той няма военна сила. И защо да го прави, след като ние сме удобната буферна зона, територия за пожертване. Може би САЩ? Та нали ако стартира въпросното „обезпечаване“ за наша сметка, предварително ще бъде дадена зелена светлина на турската армия от САЩ. Някой ще каже, че това е невъзможно тъй като сме членове на НАТО. Само, че на геополитическата шахматна дъска България, в състоянието в което се намира, е блокирана пешка без възможност да се развие в тежка фигура. Ако интересите на Русия и САЩ по отношение на България съвпадат в един момент, вариантите пред България са основно два:

- връщане на България в сферата на влияние на Русия;
- попадане под зависимост от Турция, като проводник на интересите на САЩ в тази част на Европа.

Това е съвсем нормална хипотеза от гледна точка на Системата за национална сигурност. А от гледна точка на геополитиката това е единственото възможно развитие. Поведението на Турция от възникване на конфликта в Сирия показва само едно-тази държава провежда държавен тероризъм. Тя е износител на тероризъм⁴. Турция неотклонно преследва своите политически, икономически и териториални интереси. По думите на доц. Иван Костов от НБУ: „Турският политически ислям е най-агресивният и недопустим за светска Европа елемент на неоосманизма. Турция като ислямска държава с имперски претенции, от каквото и да е естество, не може да бъде член на ЕС и не е партньор за отбраната на НАТО“.⁵ В тази връзка средата на сигурност за България и ЕС се усложнява от:

- незаконно нарушаване на границата от мигранти;
- получаване на статут и по този начин легализиране на терористи и терористични клетки под маската на бежанци;
- терористични посегателства;
- създаване на бежански гета⁶, където закон е законът на шариата;

---

⁴ *Снабдяването на терористичните формирования с жива сила и въоръжение не е спирало нито за миг през целия конфликт.*

⁵ *Доклад на семинара „Спорни точки за неоосманизма“, организиран от Център за анализи и управление на рискове при НБУ и Института „Иван Хаджийски“.*

⁶ *В някои мюсюлмански гета във Франция полицията не може да влезе и да извърши обикновена проверка на документи.*

•демографска експанзия, водеща до етнокултурна подмяна на европейската цивилизация.

По отношение на Турция и на това дали тя е заплаха за България примерът е пресен - сътресенията на българския политически небосклон в първите месеци на 2016 г. и създаване на открит протурски политически субект. Приемане на електронното гласуване ще даде възможност на турските специални служби да регистрират индивидуални IP адреси в Турция и така ще се осигурят гласове и депутати за новата партия. Изводът от казаното до тук е, че средата на сигурност /вътрешна и външна/ за България се характеризира с изключителна наситеност на заплахи от различно естество, в ход са деструктивни процеси, вредният потенциал на които трудно може да бъде идентифициран без обстоен и задълбочен анализ от експерти и анализатори в сферата на сигурността и геополитиката, необходимо е прогнозиране на редица сценарии и реална визия за развитие на България, съобразена със сложните геополитически изменения и новият баланс на регионалните и глобални субекти на сигурност. От гледна точка на геополитиката, България все по- ясно се позиционира във „вътрешния континентален полумесец-крайбрежната зона“⁷, която е място на сблъсък на интересите на Евразийския и Атлантическия свят. Въпреки, че не сме изкуствено създадена държава-бушон, големите геополитически играчи /при подходящи условия и водени от собствени интереси/ биха ни отредили незавидна роля и лесно биха ни пожертвали при нужда.

Ще бъде ли субект на сигурност Европейският съюз?

Ако знаехме отговора на този въпрос, щяхме да знаем и дали ЕС ще продължи да съществува като проект, имащ идеята да се превърне в европейски съединени щати. В пирамидата на Маслоу⁸ второто ниво на човешките потребности е отредено за обезпечаване и достигане на задоволително състояние на сигурност за индивида или групата хора. Съвсем ясно е, че без постигане на това ниво не може да проектираме устойчиво развитие на следващите нива за обществото, държавата и Европейския съюз. От различни разузнавателни източници се добива информация, че терористите разполагат с бойни отровни вещества, че работят или имат намерение да създадат и използват „мръсни“ бомби на територията на Европа и по света. Възможностите на тероризма бяха демонстрирани в сърцето на ЕС по най-брутален начин. И какъв е отговорът на Европа? Вместо неотложни мерки по създаване на посочените по-горе общи за Съюза структури, сме свидетели на политическо и в сферата на сигурността безсилие.⁹ Странно е, че водещи европейски страни - Германия, Франция, Белгия /след терора на който бяха подложени/ не инициират необходимите процеси за обединяване и създаване на посочените по-горе подсистеми на ЕС, които да го превърнат в суверен и субект на сигурност. Възниква основателно тревожният въпрос: Защо това не се случва? Каква цена трябва да се плати още? На къде се е запътило образуването

⁷ Според зониранието на Х. Макиндер в неговия труд-„Географската ос на историята“.

⁸Е.Маслоу е американски психолог. Името му се свързва главно с йерархичното подреждане на човешките потребности, което той предлага.

⁹ Срамната сделка на ЕС с Турция- пари срещу сигурност.

Европейски съюз? Изглежда, че идеите на Халфорд Макиндер¹⁰, близо седемдесет години след смъртта му, дават своите плодове. За малка, бедна¹¹ и слаба военно България, въпросите важат със съдбовна сила. Ако големи и богати държави, като изброените по-горе нямат съпротивителни способности и са безсилни пред заплахите, на какво и на кого трябва да разчита България? Изправени сме пред тежки въпроси и съдбовен избор от геополитическа гледна точка и за България и за Европа.

Използвана литература:

1. Бисеров. З, Система за сигурност на административно-териториалната единица, Военно издателство, София, 2016.
2. Бисеров. З, Атаките в Париж-нов прочит на явлението тероризъм, <http://nas.bg/1907-2/София>, 2016.

---

¹⁰ Халфорд Джон Макиндер-британски географ, историк, геополитик. Създава концепцията „Хартланд“.

¹¹ Според Евростат, България е начело в ЕС по брой хора в „тежко материално положение“ -33,1% през 2014 г. и 34,2% през 2015 г.